

Sisteme economice

Economia naturală (casnică)

**Economia de schimb (de piața,
de mărfuri)**

Piața

Forme de organizare sociala a activității economice:

**ECONOMIA
NATURALĂ
(CASNICĂ)**

**ECONOMIA DE
SCHIMB (PIAȚĂ
sau MARFURI)**

- specializarea producătorilor
- libertatea economică
- monetizarea economiei

Economia naturală

formă de organizare a activității economice în care fiecare producător realizează întreaga gamă de bunuri de care are nevoie pentru satisfacerea trebuințelor sale (sau în orice caz, majoritatea covârșitoare a acestora), astfel încât schimbul nu este necesar.

Economia de schimb

formă de organizare socială a activității economice în care producătorii se specializează fiecare în confecționarea unui bun (sau game redusă de bunuri), astfel încât, pentru satisfacerea trebuințelor individuale, aceștia trebuie să schimbe între ei produsele create.

	Ec. naturală	Ec. de schimb
relații cu terții	închisă (autarhică)	deschisă
scop producție	autoconsumul	schimbul(vânzarea)
produsul muncii	bunuri	mărfuri
dimensiune producție	unice, serie mică	serie mare, producție de masă
dimensiune unități economice	redușă (gospodăria, atelierul)	mari (fabrica)
limita producției	propriile trebuințe	piața (nevoile tuturor)
activități de bază	agricultura	industria

	Ec. naturală	Ec. de schimb
resurse de bază	regenerabile	neregenerabile
nivel tehnic	redus	ridicat (și în progres)
schimbul	ocazional, izolat	generalizat
diviziunea muncii	naturală	socială (economică)
dispersia activităților	ridicată	redușă (concentrare)
așezare tipică	rurală	urbană
comunicații	rudimentare	dezvoltate

Economia de mărfuri:

- *economia simplă de mărfuri —> exclusiv resursele producătorului*
- *economia de mărfuri dezvoltată —> muncă salariată și capital propriu*
- *economia de mărfuri dezvoltată —> muncă salariată și capital atras*

Economiile contemporane:

- *economie liberă*
- *economie centralizată (de comandă)*
- *economie mixtă*

Modele contemporane:

- *modelul anglo-saxon (neo-american)*
- *modelul renan (economia socială de piață)*
- *modelul scandinav*
- *modelul nipon*
- *modelul sud-american*
- *ș.a.*

Michel Albert -
Capitalism contra capitalism,
București, Ed. Humanitas, 1994.

- 10 probleme ale economiei - p. 9-17**
- modelele - p. 17-21**
- locul pieței în cele două modele - p. 63-69**

PIAȚA

Dezvoltarea pieței a avut loc concomitent în trei direcții aflate în interdependență, și anume:

- ***în spațiu***
- ***cantitativ***
- ***structural (diversificarea bunurilor)***

Trăsături definitorii:

- spațiu economico-geografic
- loc de întâlnire al agenților economici
- loc de manifestare și întâlnire a cererii cu oferta
- loc de încheiere al tranzacțiilor (afacerilor)
- locul de formare a prețului
- loc de manifestare a concurenței
- "instituție" economică (nascută spontan)

Tipuri de piețe:

din punct de vedere al spațiului (economico-geografic) distingem:

- piețe *locale și regionale*
- piețe *naționale*
- piețe *internaționale și piața mondială*

dacă se are în vedere modul de manifestare a concurenței:

- piață cu *concurență perfectă*,
- piață cu *concurență imperfectă*,
- piață de *monopol*.

Tipuri de piețe:

după natura bunurilor care formează obiectul tranzacțiilor există următoarele categorii mari de piețe:

- piața *bunurilor finale* - piața *mărfurilor cu existență fizică* sau *corporale* (agricole și manufacturate), piața *serviciilor* și piața *informațiilor*.
- piața *resurselor și factorilor de producție* - piața *pământului*, piața *muncii* și piața *capitalului fizic*.
- piața *financiar-valutară* - piața *capitalului financiar*, piața *creditului bancar* și piața *valutară*.

Tipuri de piețe:

dacă avem în vedere modul de funcționare:

- piețe concentrate
- piețe dispersate
- piețe virtuale
- piețe tradiționale

dacă se are în vedere modul în care circulă marfa de la producător la consumatorul final:

- piața tranzacțiilor între producători și intermediari
- piața tranzacțiilor dintre diferiți intermediari
- piața tranzacțiilor între intermediari și consumatorii finali.

Bunuri și mărfuri

Bun economic:

înrunește concomitent condițiile următoare:

- rezultat al activității economice
- poate satisface o trebuință sau alta (deci este **util**)
- conștientizarea de către om a însușirii respective (nașterea dorinței)
- caracterul limitat al cantităților disponibile în raport cu totalul trebuințelor (**raritatea**)
- necesitatea depunerii unui efort pentru obținerea sa
- disponibilitatea și accesibilitatea obținerii și folosirii

Tipologia bunurilor economice:

sub aspectul realității fizice, bunurile pot fi:

- *corporale* (material-obiectuale, cu existență fizică),
- *servicii (bunuri necorporale)*
- *informații*

sub aspectul duratei de funcționare, există bunuri:

- *de unică folosință*
- *de folosință durabilă*

Tipologia bunurilor economice:

din punct de vedere a destinației (folosinței) bunurile pot fi:

- *de consum (de subzistență)*
- *de producție (indirecte)*
- *cu destinație multiplă (mixte)*
- *financiare* (bani, hârtii de valoare, etc.)

Tipologia bunurilor economice:

În funcție de posibilitățile de multiplicare, bunurile sunt:

- *reproductibile*
- *unice*

sub aspectul gradului de prelucrare sau transformare, bunurile pot fi:

- *primare*
- *intermediare*
- *finale*

Tipologia bunurilor economice:

din punct de vedere al relațiilor reciproce dintre bunuri (în principal în cadrul consumului) se pot grupa în:

- bunuri *substituibile* (*alternative* sau *concurente*)
- bunuri *complementare* (*pereche* sau *simultane*)
- bunuri *independente*
- bunuri *unice*

Tipologia bunurilor economice:

după momentul în care ele se manifestă:

- bunuri *trecute*
- bunuri *prezente*
- bunuri *viitoare*

în funcție de modul în care circulă în economie,
bunurile pot fi:

- *marfare* (*bunuri-marfă, mărfuri*)
- *nemarfare* (destinate auto-consumului)

Tipologia bunurilor economice:

dacă avem în vedere funcția socială a bunurilor se identifică:

- bunuri *publice*
- bunuri *private*
- bunuri *mixte*

Bunuri publice

Bunuri care sunt în egală măsură accesibile și pot fi utilizate deopotrivă de către toți membrii societății. Folosirea acestora nu este exclusivă și, ca urmare, rivalitatea este – ca regulă generală – exclusă. Costul excluderii este foarte ridicat, în timp ce cheltuielile suplimentare pentru folosirea lor de încă o persoană sunt nule sau extrem de reduse.

(exemple: drumuri publice, poduri, faruri etc.)

Bunuri private

Bunuri care fac obiectul aproprierii și folosirii individuale (și ca urmare oferta se reduce odată cu consumul acestora de către un subiect sau agent economic). Costul excluderii relativ redus, iar costurile folosirii de către un utilizator suplimentar sunt semnificative.

determinare existențială - constituie *entități concrete (identificabile și măsurabile)*.

determinare economică - sunt *purtătoare de relații economico-sociale*. Pentru a le produce agenții economici intră în mod obiectiv necesar în relații cu natura, ca și unii cu alții. Mișcarea acestora generează alte raporturi între oameni: ei își împart (repartizează) bunurile produse, le schimbă și abia apoi acestea ajung în sfera consumului. În această mișcare a lor bunurile sunt *obiect al relațiilor de proprietate*.

Marfa

bun economic fără valoare de întrebuințare pentru producătorul său dar util pentru nonproducătorul acestuia și care trece de la producător la consumator prin intermediul schimbului pe piață.

Marfa, utilitatea și valoarea ei

- Utilitate
- Teorii privind utilitatea
- Valoare
- Teorii asupra valorii

© Paul Cocioc, 2020